

Ur *Flamman* 8.12.2010

Stefan Lindgren

Assange är vår tids Trotskij

Eliten vill gärna tro att diplomati måste vara hemlig. Men det finns en helt annan historisk tradition från det tidiga 1900-talets USA och Sovjet som vi kan lära av idag.

Hotar Wikileaks "världsfreden"? Måste diplomaterna få arbeta utan besvärande offentlig insyn? Men den hemliga diplomatin förhindrade varken Nato:s bombkrig på Balkan eller USA:s invasioner av Irak eller av Afghanistan. Snarast fungerade den som ett politiskt smörjmedel för dessa krig. Icke följsamma FN-tjänstemän har obarmhärtigt röjts ur vägen och de som haft den "rätta" inställningen har blivit verktyg åt krigsanstiftarna.

För att hitta något motsvarande den gigantiska läcka ur den amerikanska administrationen – mera lik en störtflod – som vi nu bevittnar, tvingas man gå tillbaka till slutfasen av första världskriget. Rådssrysslands utrikeskommissarie, Leo Trotskij, förklarade när han frisläppte det samlade innehållet i tsarens utrikespolitiska arkiv:

"Hemlig diplomati är ett nödvändigt vapen i händerna på en besutten minoritet, som tvingas bedra majoriteten i syfte att få de senare att lyda dess intressen. Imperialism, med dess världsomfattande planer på annektering, har utvecklat den hemliga diplomatin som system till dess högsta nivå... Europas folk har genom sina otaliga offer och den allmänna ekonomiska ödeläggelsen förtjänat rätten att få veta sanningen om dessa ting."

Innehållet i de ryska arkiven var minst sagt dramatiskt och får trots allt Wikileaks-läckorna att framstå som en mild vårfläkt. Det visade sig att Tsar-Ryssland, England och Frankrike till stor del hade gjort upp om världens delning efter en tänkt seger i världskriget. Ryssland utlovades kontrollen av Bosporen och Istanbul, vilket skulle förverkliga en gammal tsarrysk dröm. Det är faktiskt svårt att förstå dagens politiska struktur i Mellanöstern utan att gå tillbaka till de avtal som Trotskij för första gången offentliggjorde.

I utbyte mot Bosporen skulle vidare Frankrike få lägga beslag på Elsass och Lothringen samt bilda en marionettstat i Saar och Rhenlandet. Iran skulle delas i sektorer, så att Ryssland tog hand om Yazd och Isfahan samt "kilen" mellan en ryska och afghanska gränsen i nordost. Ett annat hemligt avtal som avslöjades var Österrikes och Italiens från 1913 om att gemensamt ockupera Albanien och dela det sinsemellan. Där fanns även ett avtal med Japan om gemensamt militärt inskridande mot tredje makt i Kina.

De tidigare hemliga arkiven publicerades i 9 volymer i Ryssland. I Tyskland utkom en auktoriserad översättning av den ryska dokumentsamling i två delar 1931 respektive 1936 (Hitler-tid!). I England trycktes delar först i Manchester Guardian, sedan i bokform med introduktion av parlamentsledamoten Charles Trevelyan, liberal som blivit labour. Publiceringen bemöttes med raseri från de kretsar som förlorade på den. Men Lenin sa:

"Vi har publicerat och kommer i fortsättningen att publicera hemliga avtal. Ingen ilska och inget förtal kan hejda oss på denna väg. Herrar borgare rasar över att folket ser för vad de jagades ut i slakten..."

Den brittiska utgåvan hamnade rätt snart i den amerikanske presidenten Woodrow Wilsons händer och han tog uppenbart intryck. Han skrev i en berömd formulering att i framtiden skulle man skriva "open covenants of peace, openly arrived at" (öppna fredstraktat, som man kommit fram till i öppenhet). Hans Fjorton punkter syftade till att skapa intryck av en öppen fredsprocess. I Sverige utgavs dokumenten på Albert Bonniers förlag 1918 med en inledning av Yngve Lorents, borgerlig utrikeskommentator. (Hemliga aktstycken ur ryska utrikesministeriets arkiv: dokument publicerade i de ryska tidningarna "Pravda" och "Isvjästia"). När

hysterin har lagt sig kommer vi att se att Wikileaks avslöjanden har gjort oss en tjänst av samma slag som Lenin/Trotskijs avslöjanden.

Folken har fått en unik ögonblicksbild av de styrandes värld. En armé av kommentatorer träder nu till verket för att sopa igen spåren och ”minimera skadan” som det heter. Låt oss hoppas att det finns anständiga personer som Trevelyan och Lorents som ser det oerhörda historiska värdet av det inträffade. Innan locket har lagts på – och spikats fast – är det viktigt att säkra så mycket dokumentation som möjligt.

Dagens Nyheters Peter Wolodarski menar (5/12) att Wikileaks avslöjanden riskerar ”att försvåra lösningar av vår tids mest otäcka kriser”. Man kan naturligtvis diskutera enskildheter. Men i huvudsak har vi två traditioner att välja mellan. Kant som i ”Evig fred” (1795) pläderade för att krig alltid ska kräva medborgarnas samtycke. Bismarck som i ett berömt citat ondgjorde sig över att ”varje land i längden är ansvarigt för de fönster som pressen krossar”. Det är en smula förvånande att Wolodarski så oreflekterat hoppar i Bismarcks tunna när han istället hade kunna sola sig i Kants förnuft.

Se även [Lenin och Trotskij om Wikileaks \(nästan...\)](#)